

Lelkigyakorlat az eucharisziáról
(2022. március 18-20, Magyarország)

**3. A páskavacsorától az úrvacsoráig:
az eucharisztikus hagyomány előképei és formái**

- **Az eucharisztia Ószövetségi előképei. 1. Mózes, manna.** Jézus pedig így válaszolt nekik: Bizony, bizony, mondom nektek, nem Mózes adta nektek a mennyei kenyeret, hanem az én Atyám adja nektek az igazi mennyei kenyeret. (Jn 6,32)
- **2. Melkisédek.** Miután [Ábrahám akit akkor még Abrámnak hívtak] így megverte Kedorláómert és a vele tartó királyokat, visszatért. Sodoma királya pedig kivonult eléje a Sávė-völgybe, azaz a Király-völgybe. Melkisédek, Sálém királya kenyeret és bort vitt ki eléje. Ő [Melkisédek] a Felséges Isten papja volt, megáldotta őt, és ezt mondta: Áldott vagy, Abrám, a Felséges Isten előtt, aki az eget és a földet alkotta! És áldott a Felséges Isten, mert kezébe adta ellenségeidet! Abrám pedig tizedet adott neki mindenből. (1Móz/Ter 14, 17-20).

Melkisédek, Új-Szent Apollináriusz bazilika, Ravenna, 505

- **3. Izsák feláldozása.** Ábrahám azt mondta: Isten majd gondoskodik bárányról az áldozathoz, fiam. ... Az ÚR angyala másodszer is kiáltott Ábrahámnak az égből, és ezt mondta: a te utódod által nyer áldást a föld minden népe, mert hallgattál szavamra. (1Móz/Ter 22, 1-19)
- **4. A páskabarány.** a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus már feláldoztatott (1Kor 5,7b). Azután ezt mondta az ÚR Mózesnek és Áronnak Egyiptom földjén: ... vegyen magának családonként mindenki egy bárányt, házanként egy-egy bárányt. Ha egy házban kevesen vannak egy bárányra, akkor a legközelebbi szomszédjuddal együtt vegyenek a lélekszámnak megfelelően. Vegyétek számításba, hogy ki mennyit tud enni a bárányból. Legyen a bárány hibátlan, hím és egyéves. Juhot vagy kecskét vegyetek. Ennek a hónapnak a tizennegyedik napjáig tartsátok magatoknál, azután estefelé vágja le Izráel egész gyülekezeti közössége. Vegyenek a vérből, és kenjék a két ajtófélfára és a szemöldökfára azokban a házakban, ahol megeszik. Még ugyanazon az éjszakán egyék meg a húst: tűzön megsütve, kovásztalan kenyérrrel; keserű füveket egyenek hozzá. Ne egyétek nyersen, se vízben főzve, csak tűzön megsütve, és a feje, a lábszárai és a belső részei együtt legyenek. Ne hagyjatok belőle reggelre. Ha mégis marad belőle reggelre, azt égessétek el. Így egyétek: legyen a derekatok felővezve, sarutok a lábatokon, bototok a kezetekben, és sietve egyétek: az ÚR páskája ez. Mert átvonulok ezen az éjszakán Egyiptom földjén, és megölök minden elsőszülöttet Egyiptom földjén, akár ember, akár állat. Ítéletet tartok Egyiptom minden istene fölött – én, az ÚR. De az a vér jel lesz a házakon, amelyekben vagytok. Ha meglátom a vért, akkor kihagylak benneteket, és nem ér majd a pusztító csapás titeket, amikor megverem Egyiptom földjét. Legyen ez emléknep a számotokra, és ünnepeljétek meg az ÚRnak nemzedékről nemzedékre. Örök rendelkezés az, hogy megünnepeljétek." (A kilencedik csapás, a sötétség és a tizedik csapás, minden elsőszülött megölése között; 2Móz/Exodus 11,1-14)
- **5. A páskavacsora:** és ezt mondta nekik [Jézus]: Vágyva vágytam arra, hogy szenvedésem előtt megegyem veletek ezt a páskavacsorát. (Lk 22,15)

*Isten báránya: újkori (balra) és az eredeti középkori (jobbra) változatban
Ghent oltárkép, Hubert és Jan van Eyck (1426-1432)*

Úrvacsora. 1. Azonosságok az úrvacsora értelmezésében (szentség fogalma, szerzési igék, liturgiai egyezések: szövegszerű, méltó mód: pl. térdeplés, communio). **2. Eltérő megközelítések az úrvacsora értelmezésében** (neve, a cselekvő és a jelenlét értelmezése, átváltoztatás kérdése, áldozati jelleg értelmezése, 1/2 szín alatti úrvacsora, ordináció/apostoli szukcesszió, az úrvacsora méltó vétele). Eltérés nemcsak az evangélikus és római katolikus, hanem az evangélikus és kálvinista látásmódban is vannak. Az utóbbi döntőbb. 1973-ban mégis az evangélikus és a protestáns egyház a leuenbergi konkordiában teljes oltár- és szószékközösség jött létre.

- "Az volna a legnyomorultabb Isten, aki nem mondja, vagy nem cselekszi meg, ami nekünk hihetetlen, mert úgy elvégre a hitnek egy cikke sem maradna meg, ha azokat a mi értelmünk ítélete szerint kellene mérlegelnünk." (Luther Márton levele Révai Ferenchez, Túróc megye követéhez 1539-ben)
- "Kedves Testvérek! Itt olyan doktrínákat próbálunk közös nevezőre hozni, amelyek azért lettek kitalálva, hogy ne lehessen őket közös nevezőre hozni..." (Zalatnay István református lelkész a 2017-es ökumenikus konferencián az eucharisziáról)
- Luther Márton levele Simon Wolferinus Eislebeni lelkészhez halála előtt néhány héttel: "tégy úgy mint mi itt [azaz Wittenbergben] azaz edd ki és idd ki a szentség maradékát, nehogy előkerüljön az a botrányos és veszélyes kérdés, hogy mikor ér véget a szentség ereje." (1546-ban Luther ki akarta átkozni Adam Besserer Friesnitz-i lelkészt, mint zwinglista elhajlót, mivel az visszatett egy darab az úrvacsorában részt vett ostyát a többi közé azzal védekezve, hogy már nincs köztük különbség.)
- "Mi a rózsát nem szagoljuk, hanem szirmonként leszedegjük, és a végén csak egy tuskés bot marad a kezünkben..." protestánsok önmagukról, de általában a közös érzékenyítettség nélkül folytatott teológiai vitáról is. "a communio után maradjunk együtt ülve az asztalnál, és aztán beszéljünk el a teológiai kérdésekről – és ne fordítva" (Jürgen Moltmann: Befejezetlen reformáció, 2017).
- "Arra törekedjétek, hogy eucharisziátok egy legyen. Egy ugyanis a mi Urunk, Jézus Krisztus teste, és egy a kehely az ő vérének az egységére. Egy az áldozati oltár, ahogyan egy a püspök a papsággal és a diakónusokkal, hogy Isten szerint cselekedjétek, amit cselekedtek." (Antiochiai Szent Ignác levele a filadelfiaiakhoz 4,1¹)
- "Londoni közösségünk négy tagja él egy lakásban. Egyikük, Pierre, értelmi fogyatékos, elvált szülő gyermeke. A vasárnap elviselhetetlen volt a számára, mert az otthon négy tagja négy különböző tagja négy templomba ment. Vasárnap este felváltva mindig másvalaki készítette a vacsorát. Egyik vasárnap Pierre-en volt a sor. Mikor asztalhoz hívta a többieket, ezek nagyon meglepődtek mert csak kenyér és víz volt terítéken. Pierre ekkor a kezébe vette a kenyeret és azt mondta: "Ez az én testem." Aztán a poharat nyújtotta oda és azt mondta: "Most mindnyájan együtt áldozunk." Jean Vanier, a Bárka alapítója²

¹BILLY, Dennis CSSR: *Szépséges eucharisztia. Egyházatyák az eucharisziáról*. Szent István Társulat, Budapest, 2020. 17. old.

² Idézi: *Vársz ránk. Kortárs lelkiségek az eucharisziáról*. Új Város Alapítvány, Budapest, 2019. 108-9. old.